

פ ר ט י כ ל . מס. ל"ה/2

מליאת הועדה לעניני פנים שהתקיימה ביום ב'
כ"ד טבת-אב תש"י (7.8.50) בשעה 11.45

=====

נוכחים:

חברי הועדה:

- ז. וורהפטיג - היו"ר
- י. בן-צבי
- א. פראי
- י. גורי
- ר. שרי
- י. ספיר
- ש. סרלין
- א. כהן

מוזמנים:

- פ. רוזן שר המשפטים.
- מר רוזנבלום - מנהל משרד הפנים
- מר מירון - סמל האגף לשלטון עצמי במשרד הפנים.
- מר צילן - המפקח הארצי על הבחירות ברשויות המקומיות.
- ד"ר כהנא - משרד הדתות
- ד"ר בר - היועץ המשפטי של משרד הדתות
- מר וילביגר - היועץ המשפטי - משרד המשפטים.
- מר קרן-צבי - היועץ המשפטי - משרד המשפטים.

נעדרו:

חברי הועדה:

- ב. מינץ
- ד. הכהן
- א. שפטל
- ת. טובי
- מ. סנה
- ס. אלדין זעבי
- ג. ילין-סור

סדר-היום: חוק תקציב השרותים הדתיים, תש"י - 1950.
(הארכת תוקף).

היו"ר ז. וורהפטיג: כפי שהוסבר ע"י השרים בכנסת, הרי חוק תקציב השרותים הדתיים, ותקפן של המועצות הדתיות היה עד 17.8.49, ומכיון שמשרד הדתות המציא לממשלה הצעת חוק קבועה, משום כך הגבילו את תקפן של המועצות הדתיות עד זמן מסויים. אבל מכיון שהצעת חוק זו עדיין נמצאת בעבוד, וזה יקח עוד זמן מה עד שתובא הצעת החוק הזו למליאת הכנסת, וזאת לא לפני הפגרא, לפיכך הבקשה היא שלא נכנס עכשיו לדיון מפורט בחוק זה, אלא להאריך רק סעיף אחד, וע"י כך לדחות את תקפו של החוק עד 31 במרץ 1951, ועד אז תוגש בינתיים הצעת החוק המעובד ע"י הממשלה.

י. ספיר: אני נאלץ לעזוב את הישיבה. אני מבקש להודיע שאני בעד קבלת הדחיה עד 31 במרץ 1951.

י. בן-צבי:

זהו אחד הדברים האופוזיציה צדקה בהם, ש
להביא את החוק הזה בצורת חוק קבוע.
בזיכרון שהתקיים בכנסת התנוכחו ביניהם שני שרים. שר הדתות אמר שהוא
המציא את הצעת החוק, ושר המשפטים לא נתן ביאורים מדוע טרם חגש החוק.
ואינני יודע את כל התסבכת בענין זה, ולכן יוצא, שכאילו נוצר מצב ללא
מועצות דתיות, ופירוש הדבר ששרד הדתות יצטרך להעביר את הספול
למשרדו.

משום כך אני מסכים להארכת החוק נתנאי
שהיה כתוב שלפחות בעוד 3-4 חדשים מוכרחים להמציא לנו חוק קבוע
בענין זה.

ד. שרי:

אני מסתייג מאישור החוק, כי זה שנה ומעלה
שניתנו סמכויות למועצות הדתיות, אבל מצב
המועצה הדתית בירושלים הוא כזה שמבחינה חוקית אי-אפשר להכיר בה,
וכן היא אינה זכאית לתבוע לעצמה הכרה מבחינה מוסרית. משום כך אני
מסתייג מן החוק הזה, כי אני חושב שירושלים אינה מקום שאפשר לזלזל
בו ולא להסדיר את קיומה המכובד וההוגן של המועצה הדתית בירושלים.
לפיכך אינני רואה אפשרות להצביע בעד החוק.

א. פראי:

אני מתנגד להארכת תוקף החוק, ואני מתנגד
לגופו של החוק.
להאריך אני מתנגד מכיון שהממשלה הפרה את
הבטחתה, ואני זוכר שבאי-כוח משרד הדתות בישיבות שנתקיימו עוד בתל-אביב,
ישיבות של ועדת הפנים, הבטיחו בהבטחה הגיגית, לאחר שד"ר סנה ואני
התרענו על כך שהחוק הזה הוא חוק השרותים הדתיים היהודיים ואנו רואים
בזה משום הפליה, הרי במסר לנו אז שבזמן הקרוב ביותר יוגש חוק
השרותים הדתיים של שאר העדות. אולם הדבר לא נתקיים.

דבר שני: נמסרה התחייבות רשמית ע"י שר
הדתות שתוגש הצעת חוק בדבר המועצות הדתיות. הדבר לא נתקיים, וההבטחה
נשארה. לא שמענו שום הסבר מדוע הדבר לא נעשה. אם יש התחייבות
צריך לקיים אותה, אלא אם יש טעמים פורמליים.

ואני שולל את החוק לגופו, ואני אציע

תיקונים לחוד.

(א) אני מתנגד איפוא להארכת תוקף החוק, ואני
מציע למחוק מהחוק את המלה "יהודיים", והחוק יקרא: חוק תקציב האמצעים
השרותים הדתיים. ברצוני לציין, כי אז ויתרנו על ההסתייגות שלנו
בענין זה משום שנתנו אמון להודעתו של משרד הדתות, אשר הבטיח כי
יובא חוק מיוחד.

(ב) אני מציע שמנוי כל מועצה דתית חדשה
טעון אישור של ועדת הפנים, משום שנוכחתי לדעת שמשרד הדתות מטנה
באופן שרירותי לחלוטין, גם בתקופת המעבר של שנה ומעלה, ועכשיו אנו
סגיעים כבר לשנה וחצי, ואין על המועצות הדתיות איזה שהוא פיקוח.

(ג) אני מציע גם תיקון אחר האומר, שבהוצאות
התקציב של המועצות הדתיות ישארו: הממשלה בשעור שהוקצב לכל מועצה
מתוך תקציבה לשרותים דתיים אשר ניתן למשרד הדתות; והמועצות
הדתיות מתרומות ותשלומים שהמועצה תגבה בעד שרותים דתיים מתושבים
הנוזקים לשרותים אלה. תעדיף התשלומים יאושר ע"י שר האוצר ושר הדתות.

ההצעה מתכוונת לכך שהרשויות המקומיות
תהיינה פטורות מתשלומים לטובת המועצות הדתיות, אלא שבתקציב זה
ישארו מצד אחד הממשלה ע"י משרד הדתות לפי הקצבה שניתנה באמצעות
והחלוקה תהיה מרכזית; 2. המועצות הדתיות מתרומות ותשלומים שהמועצה
הדתית תגבה בעד שרותים דתיים. ההצעה מתכוונת לסנוע אנרכיה
הקיימת בענין התשלומים, ושאין כל פיקוח על כך.

אלה הן ההצעות שאני מציע.

ד"ר כהנא:

איינבי רוצה להכנס לבעיה מדוע עדיין
לא הוסצא החוק, כי זהו דבר אספספא
יסודי שצריך להגיע לידי הסכם ולידי
סדור וזה אינו טן הדברים הקלים. למעשה שר הדתות לא התחייב
בפני ועדת הפנים. החוק נתקבל בלי שום הגבלה. אמנם היתה המתייגות
מצד חבר אחד, אבל בישיבה הודיע שר הדתות שהוא מסכים שזה מוגבל,
אבל ההגבלה הזאת לא היתה בוועדת הפנים, כי לא כל-כך להגיע לידי
הסכם בענין המועצות הדתיות.

אשר בנוגע לסדור החיים הדתיים בעדות
אחרות, הרי דברנו על כך מתוך הסכמה שאם תהיה הצעה מצדם לסדור
חיים הדתיים, אני נגיע אפם לידי סדור הדבר, אבל ההצעה צריכה לבוא
מצדם, והיא עדיין לא אאאא באה. אין ספק שלו היתה באה הצעה כזאת
מצדם, היינו מציעים את הדבר לכנסת, וגם עכשיו אנו עומדים בפני
הבעיה הזאת.

יתכן שיש מקום להכניס כל מיני סדורים
כמו קביעת התעריף וכו'. אבל מסופקני אם עכשיו/ לאחר שבקריאה
הראשונה של החוק הנ"ל דברנו רק על סעיף אחד - הארכת תוקף -
באם יש מקום להכניס גם תיקונים אחרים.

אשר לירושלים. בירושלים נמצאות למעשה
שתי מועצות דתיות, וזוהי מסודת של שניט ומסודת של יחסים, ולגמרי
לא קל להגיע לידי הסדר. אבל אני יכל להבטיח, כי לאחר סדור
הענינים עם העיריה - יבוא הענין לידי סדור.

ר. שרי:

היחסים עם אאאאא העיריה תלויים בקיומה
או אי-קיומה של המועצה הדתית. חלקים
נכבדים של הצבור הדתי שאינם מיוצגים ב"פועל המזרחי" וב"מזרחי" -
אינם מיוצגים לגמרי במועצה הדתית ויש איגנורציה גמורה לחוגים אלה.
ואיננו יכולים לתת תמיכה למוסד שכל מה שיש בו זהו תוהו ובוהו.
גם עמין התקציב סודר, ויש סכום של 21 אלף ל"י הקצבה למועצה הדתית,
אבל ההקצבה מותנית בהחלטת המועצה בהסדר הענינים, ובהגשת התקציב
והתקן לעיריה לאישור.

ד"ר בר:

היועץ המשפטי
של משרד הדתות.
אני שמעתי האשמות נגד שר הדתות ונגד
משרד הדתות. אני חושב שתפקידי למסור
לכם הגנה על משרד הדתות. נכון מה שאמר
חבר הכנסת פראי ששר הדתות הבטיח, וזה היה לפני שנה, שיגשו להכנת
הצעת חוק מפורטת ביחס למועצות הדתיות היהודיות. החוק פורסם ב-18.8.50.
וברצוני לצטט לכם מכתב מ-2.9.49 אשר נשלח למשרד המשפטים בענין זה.
אנו עשינו כל מה שניכלתנו כדי שהשר יקיים את הבטחתו. אבל נגד
הצעת החוק באה תגובה מחוגים מסויימים, מעוניינים בדבר, ומשום כן
משרד המשפטים לא יכל היה לטפל בהצעת החוק המקורית אשר הוגשה
ב-2.9.49 למשרד המשפטים. היו דיונים רבים של כל הרבנים בארץ
אבל ב-18.7.50 השבתי שאפשר להגיש את החוק עוד לפני הפגרא. ובתאריך
18.7.50 פניתי במכתב למשרד המשפטים ובקשתי להציע את הצעת החוק
בישיבת הממשלה. הטברתי לשר המשפטים את הנחיצות שבדבר והוא הבטיח
לי לעשות זאת. מובן ששר המשפטים בעצמו אינו יכול לטפל בחוק, אלא
הוא מסר אותו לוועדת החקיקה, ושם טפלו בהצעת החוק באופן יסודי.
אבל מועדת החקיקה נמסר לי שהחוק הוא מסובך וצריכים לקבוע עקרונות
יסודיים ובלתי אפשרי יהיה הדבר להביא את החוק לכנסת עוד לפני
הפגרא. משום כן הציעו, כי אנו נעריך את תקפו של סעיף קטן ה' של
החוק, כדי שלא ישאר הלל-ריק. והיות שמשרד הדתות ומשרד המשפטים
עשו כל מה שניכלתם כדי להביא חוק מפורט לכנסת, והיות והענינים הם
מסובכים ואי-אפשר להגישם לפני הפגרא, לכן אני מבקש לאשר את הצעת
החוק הנ"ל, אשר הוגש ע"י שר המשפטים.

שר המשפטים; פ. רונן:
במידה שעלה בידי להבין את התיקונים של
מר פראי, אני חושב שהם בודאי מעלים סוגיה
לגמרי אחרת ואם ועדת הכנסת החליטה פעם שחילופים רבים מהווים
קריאה ראשונה של החוק, או ניסוח צורה חדשה עצמאית נפרדת - הרי
זה הל בודאי גם על ההצעות האלה.

אניני יודע אם ישנן טענות דתיות אצל
עדות אחרות, והענין טעון חקירה. ולכן אני מציע לחבר פראי להביא את
ההצעות ללו בתור חוק נפרד, אבל לא יתכן שהוועדה תביא את הענין הזה
בתור הצעה או אפילו בתור הסתייגות.

י. גורי:
מה שאמר שר המשפטים הל על כל ההסתייגויות
של מר פראי?

היו"ר ז. וורהפטיג:
דעת הוועדה היא שהתיקונים האלה מביאים
לשנוי החוק כולו, לפיכך היא אינה יכולה
לקבל את השנויים האלה. הרשות בידי החבר פראי להביא את הצעותיו
כהצעת חוק.

א. פראי:
אני הכנסתי זאת כהסתייגויות.

י. גורי:
הנימוקים שהצעות הן מחוץ לנושא חלים על
שתי ההצעות הראשונות. אם כי בענין
השלישי אניני מסכים להצעת פראי, אבל בכל-זאת אין לומר שהענין הוא
מחוץ לתחום הנושא. אני דואג לפרצונט. ועדת הכנסת לפעמים פוסקת
כך ולפעמים פוסקת אחרת, ואין עמדה קבועה בענין זה, כי אין תקנון
קבוע, וזה נמסר לשיקולם של חברי הוועדה, ואני למשל, סובר כי ההצעה
השלישית של מר פראי היא בתחום הנושא.

היו"ר ז. וורהפטיג:
לדעתי אין שום ספק שזהו נושא חדש לגמרי,
ועל אחת כמה וכמה לאחר ששמענו את דברי
שר המשפטים. אני מציע לחבר פראי להציע את התיקונים האלה בקשר עם
הצעת החוק, ולהודיע כי ועדת הפנים תחתה את העמדת התיקונים האלה
לדיון, היות והם אינם צפופים בכללים בקריאה הראשונה.

א. פראי:
אני מציע שאנו/נקבל כאן החלטה אם
התיקונים האלה הם מחוץ לגדר החוק,
ולא לקבל סיכום. אם יתקבל סיכום, הרי אני אדרוש כי הדבר יבוא
לועדת הכנסת, או שתינתן לי רשות הדבור לבסס את התנגדותי להצעת
החוק, באישור ועדת הפנים, ואני בכנסת אגמק את הדברים שהצעתי.

היו"ר ז. וורהפטיג:
מכיון שזהו תקדים, אני שואל את ועדת הפנים
אם היא מסכימה לכך שיש למסוד את הדבר
לנשיאות. אני מעמיד להצבעה את הצעת החוק.

ה צ ב ע ה.

בעד הצעת החוק כפי שהוצע - 700
נגד - 2

חוק תקציב השטותים הדתיים היהודיים, תש"י 1950.
נתקבל.

הסתייגות: ד. שבת

ר. שרי:

אני רוצה לומר ליו"ר ועדת הפנים, כי הייתי רוצה להמנע מהסתייגות זו, אבל לאחר שהישיבה הזאת, בנוכחות נציגי משרד החוץ ויו"ר ועדת הפנים יכולים לעבור לסדר-היום על ההערה שלי בנוגע לירושלים, שבירושלים לא קיימת מועצה דתית ובירושלים שרר הפקרות - והפקרות זו תובעת כשיגם גם ממועצת העיריה וגם ממועצת המדינה, ולאחר שמשרד החוץ איננו אחוז באמצעים לקיומה של המועצה הדתית בירושלים, הרי אני מבקש אפשרות למסור הודעה במליאת הכנסת על המצב בירושלים. וידע מצא משרד הדתות על המצב בירושלים; ואם הוא חושב שאפשר לעבור על המצב באופן אלגנטי, כי הצבור שאני מייצג אותו מעוניין מאד מאד בהסדר המועצה הדתית בירושלים, ואם אתם מרשים באופן אלגנטי לעבור על הענינים האלה - אני מסתייג מהחוק, ואני חושב שנציג משרד החוץ ימסור הודעה בכנסת בענין זה.

היו"ר ז. וורהפטיג:

לדבריו של מר שרי: במקרה גם אני יודע את פרטי המועצה הדתית בירושלים, היות ואני מטפל בענינים אלה לא כחבר כנסת, אלא כחבר הפועל המזרחי בירושלים. אבל אין לפרשה הזו שום שייכות לתיקון החוק המוצע לפנינו. היחה אפשרות להעלות ענין זה בעת הדיון על התקציב של משרד החוץ, ובקשר לדיון על המועצות הדתיות אי-אפשר לבוא בענין זה.

כן ברצוני להעיר למר שרי על שהשתמש כמה פעמים בביטויים "הפקרות" ו"בלתי מוסרי" - אלה הם דברים שאינם באים בחשבון בקשר למועצות הדתיות. אם מר שרי טוען שהמועצה הדתית בירושלים היא בלתי חוקית, הרי גם הם טוענים שמועצת העיריה בירושלים היא מועצה ממונה ולא נבחרת, בה בשעה שביחס למועצה הדתית בירושלים היו בחירות שאמנם נתקיימו לפני 10-15 שנה, והמצב בינתיים נשתנה, אבל בכל זאת היא נבחרה בשעתה. זהו ויכוח צבורי שאינו שייך כלל לענין זה שאנו עוסקים בו עתה, ואיננו יכולים כרגע לנהל חקירה בענין זה.

בזאת רצייתי להגן על כבודו של מוסד צבורי שנבחר אי-פעם ע"י הצבור, ואי-אפשר לדבר עליו כך.

ר. שרי:

למשרד החוץ אין תשובה ברורה ביחס למועצה הדתית בירושלים, וזה מזיק מאד.

היו"ר ז. וורהפטיג:

היתה החלטה של ועדת הפנים, כי בירושלים יש מצב יוצא-מהכלל, ובשעה שאני ארצה על החוק, אין זה מסמכותי למסור הודעה ביחס למועצות הדתיות בירושלים. עם שר החוץ ירצה - הוא ימסור הודעה על כך.

ר. שרי:

אם לא חשמע בכנסת הודעה מוסמכת של שר החוץ בענין זה, אני מודיע כי אמצא אפשרות להודיע הודעה בכנסת בענין זה.

היו"ר ז. וורהפטיג:

אני אחקיר עם שר החוץ בענין זה.

./.

בסעיף 24(א) צריך למחוק את המלים:

י. גורי:

"ויכילו את שמותיהם ושמות משפחותיהם"
ואת סעיף 29(א) (ו) צריך למחוק כולו.

מר זילביגר:
היועץ המשפטי.

לדעת אלה המחייבים את המחיקה, הייתי
מציע רק למחוק את הסיפא של סעיף 29(ו).

בענין המחיקות ישנן שלש הצעות:

היו"ר ז. וורהפטיג:

הצעה ראשונה: הצעת חמשה מחברי הועדה

לבטל את המחיקות. אם הצעה זו תתקבל, איז יש למחוק בסעיף 24(א)
את המלים "ויכילו את שמותיהם ואת שמות משפחותיהם" וכן למחוק את
הסיפא של סעיף 29(ו).

הצעה שנייה: הצעת הממשלה. ואז יהיה צורך

להכניס חיקונים טכניים בסעיפים 5.6.7.

הצעה שלישית: לעשות יוצא-מן-הכלל

לגבי הצבא, ולבטל את המחיקות רק בצבא.

מר צילון:

ממשרד הפנים:

אני חולק על דעתו של מר זילביגר ביחס
לסעיף 29(ו). כי סעיף זה קשור וטלוי
ביחס להחלטה על סעיף 24(א). ואחת משתי אלה: אם אין צורך בשמות -
אזי אין גם צורך בסעיף 29(ו). אלא שעוד לא ידוע כיצד חפול ההכרעה
בכנסת ביחס למחיקות.

ר. שרי:

אני אינני מחשיב כלל את ענין המחיקות
ביתור לגבי מקום גדול. כל העניין של
50% מחיקות טוב לגבי מקום קטן, אבל אין לו ערך מעשי לגבי מקום
גדול כמו ירושלים או חל-אביב. אבל בכל זאת אינני מציע עכשיו
לבטל לגמרי את ענין המחיקות, אלא אני מציע לאפשר לבוחרים שהי
אלטרנטיבות: אלה שירצו יבחרו לפי פתק המכיל את הרישא של הרשימה,
ואלה שירצו יבחרו לפי פתק המכיל את רשימות המועמדים. את שני סוגי
הפתקים יש להמציא לכל מקום ומקום, וגם לכל המקומות בצבא.

י. גורי:

אנו אמרנו שיש צורך לתת זכות מחיקה לבוחר,
וזוהו כעין דין ב"שולחן ערוך". אבל מצד
שני אנו מעמידים את הבוחר במצב של זלזול גמור בזכות הזאת, כי אנו
אומרים ש-50% מן הבוחרים צריכים למחוק את המועמד, כדי שהוא
ימחק. אתם יודעים ששנן מפלגות גדולות וישנן מפלגות קטנות, ויש
ערים גדולות וישנן ערים קטנות, אבל אנו מתקינים חוק אחד למפלגה
גדולה וחוק אחד למפלגה קטנה, כי המחוקק איננו יכול לחלק את הושימות
ואת הבוחרים לשני סוגים כאלה. ואם יבוא מישהו ויצביע בעד רשימה קטנה
שאינה מונה רבבות, ומישהו יציע מחיקה של מועמד - זה יהיה רק לעג
ולא יוחר, ולכן אני מציע להסתייג בכלל מענין המחיקות. וברשמות
הקטנות זהו ענין של גבאות מי יעמוד לפני מי ברשימה, וכל הענין
יכל להביא עגמת נפש רבה לזה אשר ימחק, וקרא כדבר הזה פעם בעיריח
חל-אביב. ואני סבור שאין אנו יכולים לקבל חוק שאין בו ממש, כי
זוהי זכות שאין בה כל ממש, זופי רק זכות למראית עין כלפי חוץ, ואין
זה כלל ענין רציני. אני אינני יכול להיות שלם עם מצפוני ביחס לענין
המחיקות, כי לדעתי מאז זהו מאד בלתי רציני, אלא פם נציע מספר כזה
של מחיקות שאפשר יהיה להתאימו למציאות.

י. גורי: ומצד שני, אלה מצדדים בביטול המחיקה ביחס לצבא, הרי על-ידי כך ניטל הגיונו של כל החוק, כי מה הגיונה של הזכות הזו בשעה שהחיל לא יוכל להשתמש בה? וכיצד נוכל לדעת מה עלול היה להיות מספר החיילים שהיו משתמשים בזכות הזאת והיו מוחקים מועמד זה או אחר? אני כבר קוה לזאת לא "זלזל" אלא "התעללות".

מה שמציע שרי אינו הגיוני, כי כל ההצעה ביחס למחיקת התעוררה עקב הקשיים בצבא, כלומר: אספקת מאות רשמות מועמדים מכל המקומות ומכל הרשימות בכל תחנת קלפי צבאית. ואם כבר ימציאו לכל מקום ומקום את רשימות המועמדים, אזי לשם מה עוד למהציאם הקאות בלי רשימות מועמדים?

י. בן-צבי: אני בעד זכות המחיקה. אמנם אין אולי עקב מעשי לדבר לגבי מקומות גח לים, אבל יש לה ערך רב במקומות קטנים. גם אם לא יקבלו את ההחלטה שגם בצבא צריכות להיות מחיקות, אבל על-כל פנים אני סבור שבכל תחנת קלפי צריכה להיות רשימת השמות של המועמדים של כל רשימה ורשימה, כדי שהבוחר ידע במי הוא בוחר.

ש. מרלין: לי נדמה שאחת החולשות הגדולות ביותר במסגרת הברות שלנו היא המפלגות המופרזת הסבועה בכל שטחי החיים, ואני מקוה שיבוא יום ואנו נחגבר על החולשה הזאת שאנו הבאנו אותה עוד מארצות הגולה. אני חושב שעצם מתן האפשרות לבוחר להביע את יחסו למועמד זה או אחר, אפילו במסגרת רשימה מפלגתית שלו - זהו בעל-זאת צעד קדימה. האמת והמטרה היא שהבוחרים יודעים באמת במי הם בוחרים.

דבר שני: הכנסת הראשונה מאד זהירה במתן חוקים לעם, וביחוד חוקי יסוד, ואני סבור שלא נכונה הגישה שאנו משנים בקלות, או חושבים שאפשר לשנות בקלות חוק שנתקבל ע"י הכנסת מבלי שיש לכך הכרח יוצא-מן-הכלל. אני אינני חושב שיש הכרח חיוני לשנות את החוק הזה. ואם אפילו יש סמכות לכך, הרי אני מתנגד לכך שאנו נבטל חוק שקבלנו.

י. ספיר: לגבי המועמדים ברשימה, הרי לא חשב אם מועמד זה או אחר ירד מן הרשימה, אלא חשבה העובדה שישנה זכות למחוק, ולגבי הנבחר זהו דבר חשב עד מאד, ואדם אשר מכבד את עצמו - בשבילו הדבר יאמר משהו.

ואם מישהו יחשב להבטיח את עצמו ע"י איזון קנוניה, הרי תהיה אפשרות לבטל את הדבר ע"י מחיקתו.

אשר לצבא: הרי אני חושב שזהו לא הדבר היחיד אשר שללים מאיש הצבא.

י. גורי: אבל ע"י ביטול המחיקה בצבא אנו מבטלים את ערך המחיקה גם אצל האזרחים.

י. ספיר: בכל זאת אני סבור שאצאצא שלגבי הצבא אנו צריכים בחוק מיוחד. איננו יכולים לקבל את הצעתו של מר שרי, כי נמציא לצבא גם רשימות ע"י מועמדים וגם פתקים, אבל אני חושב שבכל מקום ומקום אפשר לספק כ-10% רשימות עם מועמדים ו-90% פתקים, וזה בודאי יספק את הדרישות. כלומר, אותם החיילים שרצו למחוק יוכלו למצוא בכל תחנת קלפי את הרשימה הדרושה לו, כדי שתהיה לו אפשרות למחוק את המועמד שהוא אינו רוצה בו, והדבר לא יביא לשם תקלה.

אני בענין הצבא רוצה להשאיר את ההחלטה בידיו של הפנים, אבל מבחינה חוקית אני רוצה להבטיח את הזכות הזאת לחיילים.

י. ספיר: אני גורם שאפשר להסדיר את הענין גם מבחינה של הצד הטכני, ושר הפנים יחליט על כך לאור המציאות. אני אינני רואה בזה שום אסון אם תינתן אפשרות של מחיקות גם בקרב הצבא.

א. בהן: אני מסכים לכל מה שנאמר ע"י המתנפדים למחיקות, אבל אני תושב שאי אפשר להבדיל בכל-זאת בין חיילים ואזרחים. ומוטב להשאיר את המצב כמו שהוא, גם מבחינת הכבוד לחוק.

היו"ר ז. וורהפטיג: אני נמנע מהצבעה בענין זה ואחד הנימוקים לכך הוא הנימוק שהזכיר מר מרלין, שתוק שנחקבל ע"י הכנסת אפשר לשנותו רק אם יש הכרח רב לכך, ~~אם~~ ואינני תושב שיש הכרח רב לשנות כרגע חוק שנחקבל, למרות שבאופן פרינציפיוני אני מתנגד למחיקות של 50%.

מר מירון: ברצוני לדבר לגופו של ענין. לדעתי ישנם הרבה נימוקים נגד המחיקות, אבל אין שאלת המחיקות באה להפלות בין הצבא ובין האזרחים, ואולי אפשר יהיה למצוא פתרון שגם לאנשי הצבא תהיה אפשרות למחוק את המועמדים שאינם רצויים להם, וזה ייעשה ע"י הוראות מיוחדות שאם בכל-זאת איזה חייל ירצה להשתמש בזכות הזאת הוא יוכל להשתמש בה וע"י כך לא תשלל ממנו הזכות הזאת, ומצד שני לא תהיה הכבדה של המצאת רשמות לכל התחנות הצבאיות. ואפשר אולי שחייל יוכל לציין על הפתק שלו את מי הוא רוצה למחוק מן הרשימה.

מר צילן: ממשרד הפנים. יש להביא בחשבון שיהיו אזרחים רבים, שרק לפני זמן קצר השתחררו מן הצבא והם נכללים בפנסקי הבוחרים של הצבא, וגם הם יצטרכו להצביע בתחנות קלפי צבאיות.

מצד שני יש להביא גם בחשבון שכל בוחר, אשר דינו כאיש צבא יוכל להצביע בכל תחנת קלפי צבאית באם הוא נמצא במקום מסויים ביום מסויים יוכל להצביע בתחנת קלפי צבאית, יוצא, כפי שכבר הסברתי שאנו נצטרך להמציא לכל תחנות הקלפי הצבאיות בארץ, וגם לכל קציני העיר את כל הרשימות של כל הרשיות המקומיות המופיעות בבחירות.

אשר להצעה שמפלגה אשר מופיע בכל המקומות בארץ תהיה לה אות אחת - זה יקל מאד הן עלינו והן על הבוחרים.

אשר להצעה של מר שרי שנמציא גם פתקים עם אותיות בלבד, וגם פתקים עם רשמות, הרי דבר זה אינו ניתן לביצוע כי אם אמצא ימצא באיזה מקום חייל שדוקא ירצה להשתמש בזכות המחיקה, ובתחנת הקלפי של צבא לא ימצאו פתקים עם רשמות המועמדים, יש סכנה שהוא יפנה אחר-כך לבית המשפט ויגיש תלונה על שנשללה ממנו הזכות הזאת.

כן יש להביא בחשבון את הקשיים הטכניים בצבא. שם הכל נמצא באופן מרוכז וכל דבר צריך להעשות עפ"י פקודת המטכ"ל ואני חושש מאד לתסבכת מבחינה טכנית ביחס להמצאת רשימות בכל מקום ומקום. אני סבור שפתקאות בלבד, אם האות מהסומנת לכל מפלגה ולכל רשימה היתה פותרת את הבעיה הזו.

אי-אפשר לקבל את הצעת מר מירון, כי לפי החוק אסור להוסיף שום דבר על הפתק של הבוחר, כי אסור שיהיה איזה סימן שהוא על הפתק.

היו"ר ז. וורהפטיג: אני מעמיד להצבעה את הצעת חמשת החברים

היו"ר ז. וורנהפטיג:

ההצעה השניה היא ביחס לצבא:

לקבל החלטה ששר הפנים ידאג לכך שבבחירות בצבא היינה שתי אפשרויות: אפשרות של מחיקה גם בצבא, או ע"י פחקים. אשר למחיקות מוסר מר צילן, כי הסדר זה עלול לדחות את הבחירות בצבא.

י. גורי:

אם מישחו נמנע מהצבעה, יכול להכניס הסתייגות?

היו"ר ז. וורנהפטיג:

אין מניעה כזאת.

י. גורי:

אני נמנע עדיין בקשר לענין הבחירות בצבא, אבל אני משאיר לעצמי זכות

להסתייג.

א. פראי:

אני זוכר שבשעת הדיון על החוק הזה הועמדה שאלה אם שר הפנים רשאי להוציא תקנות שאינן במסגרת החוק הזה, ואז נאמר בפירוש שהוא איננו רשאי לעשות זאת. לפי מה שאני אצטט שמעתי כאן עכשיו, רשאי השר להוציא תקנות גם אם הן סותרות. וזה לדעתי תקדים מסוכן מאד. אני חושב שועדת הפנים צריכה להתנגד לכך.

היו"ר ז. וורנהפטיג:

לי אין ספקות ביחס לעמדתו של מר פראי. אבל בסעיף 3 (א) יש ה שורה של ענינים שביחס אליהם יכול השר להוציא תקנות, אם כן אפשר להוסיף לשורת הענינים אלה את ענין "זכות המחיקה מהרשמה" ואז סעיף 3 (ב) נותן את האפשרות לשר הפנים להוציא תקנות גם בקשר לכך.

הצבעה

ביחס לבחירות רק אצל חיילים:
לפי פתק וסימן הרשימה

6 -

ברירה זו או זו (פתק, או רשימה עם מועמדים)

2 -

מר גורי נמנע מהצבעה.

י. גורי:

אני נמנעתי מן ההצבעה, ואני אקבע את יחסי לענין לאחר שהצטרף עמדת הכנסת ביחס לשנוי החוק. אם הכנסת תקבל את דעת אלה המתנגדים לשנוי החוק, אני שומר לעצמי את הזכות להתנגד למחן זכות זו לחייל, כי אני חושב שזה מבטל את הזכות של האזרחים, ומבחינת הכרתי המשפטית אסור לעשות זאת. והיות ואני חתמתי עם חמשת החברים האחרים על ההצעה, חובת ההגינות מתייבת אותי, ועוהאא אינני יודע אם אגן על דעה זו בכנסת, כי עוד אשקול בדבר, אבל אני שומר לי זכות הסתייגות בדבר ביטול המחיקה בכלל.

אני חושב שהדבר צריך להיות ברור מראש.
צריך שהוגש הצעת חוק לכנסת בענין זה.

א. פראי:

אני הצעתי את הצעתי על-מנת שהשר יראה
באיזו מן הדרכים אפשר יהיה לבחור.

י. ספיר:

החשיבה ננעלה בשעה 13.30
=====